

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№4

2026

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 2026-yil, aprel.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqov vch, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayev vch, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayev vch, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyev vch, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyev vch, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyev vch, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixojaga o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin o'g'li, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshlig'i
Utayev Uktam Choriyev vch, Anijon viloyati prokurorining o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxonovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjavevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhriddinov Zafarjon Fakhriddin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor General's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

O'ZBEKISTONDA RAQAMLI TO'LOV INFRATUZILMASINI SHAKILLANISHI VA RIVOJLANISH DINAMIKASI: TARIXIY, ILMIY HAMDA BOZOR TAHLILI	32
A.A. Akbarov, X.R. Aliyev	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA BUXGALTERIYA HISOBINI TASHKIL ETISHNING ME'YORIY-HUQUQIY ASOSLARI VA ULARNING IQTISODIY AHAMIYATI.....	42
Karayev Payzillaxon Yusufxonovich	
TURIZM KORXONALARINING INNOVATSION FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHDA MOLIYAVIY AKTIVLARINING ROLI.....	47
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA EKOLOGIK SOLIQLAR VA TO'LOVLAR TIZIMI TAHLILI	53
Sadullayev Rasulbek Palvanbayevich, Abdolnizozov Murodbek Madiyarovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA IJTIMOYIY HIMOYA TIZIMINI MOLIYALASHTIRISHDA AMALGA OSHIRILAYOTGAN ISHLAR VA TIZIMGA KIRITILAYOTGAN O'ZGARISHLAR.....	59
Kasimova Gulyar Axmatovna, Aripova Kamola Botir qizi	
MINTAQAVIY RIVOJLANISHNI KOMPLEKS BAHOLASH VA PROGNOZLASHDA EKONOMETRIK VA SUN'IY INTELLEKT USULLARINING INTEGRATSIYASI	64
Namazov Gafur Shokulovich	
BALIQCILIK SUBYEKTLARINI RIVOJLANTIRISHDA DUNYO MAMLAKATLARINING O'RNI	69
Beglayev Uchqun Xurramovich	
KAMBAG'ALLIK FENOMENINING IJTIMOYIY-IQTISODIY VA NAZARIY-KONTSEPTUAL ASOSLARI	75
Musulmonova Shahlo Nasriddinovna	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA HISOB VA BIZNES JARAYONLARINI TAKOMILLASHTIRISHNING ZAMONAVIY YO'NALISHLARI	81
Artikova R.A.	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA DIVIDEND TO'LASH QOBILİYATI KOEFFITSIYENTINING MAQBUL ORALIG'INI ANIQLASH VA UNING INVESTITSION SAMARADORLIKKA TA'SIRI.....	88
Ibragimov G'anjion G'ayratovich	
STRATEGIES TO RAISE AWARENESS OF NATURAL POLLUTION AMIDST RISING POPULATION DENSITY AND GDP PER CAPITA IN UZBEKISTAN	93
Axliddin Aroplitdinovich Valiyev, Askarov Farhod Rakhmatovich	
РОЛЬ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА В ESG-ОРИЕНТИРОВАННОМ РАЗВИТИИ ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ.....	99
Айматова Фарида Хуразовна	
KORXONALARDA INVESTITSION FAOLIYATINI RIVOJLANISHINING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI.....	107
Shukurillaev Jahongir Botir o'g'li	
DEHQON XO'JALIKLARINI MOLIYAVIY QO'LLAB-QUVVATLASHDA KREDITLAR MIQDORINI DIFFERENSIYALLASHTIRISH: NAZARIY VA AMALIY YONDASHUVLAR	113
Xakimov Zafar Ibragimovich	
KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY MEXANIZMLARI	118
Tadjimirzayev Anvar Abduvoxidovich, Batirova Raxima Abdujabborovna	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA HUDUDIY MARKETING STRATEGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	124
Muhammadieva Nodira	
SUN'IY INTELLEKT DAVRIDA HUDUDIY RIVOJLANISHNI STATISTIK HISOBLASH METODOLOGIYASINI QAYTA BAHOLASH MEZONLARI (SCOPUS VA WEB OF SCIENCE DA INDEKSLANGAN ILMIY NASHRLAR TAHLILI ASOSIDA).....	131
Santjar Abdumurodovich Sattorov	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASIDA XIZMAT KO'RSATISH SOHASINI RIVOJLANTIRISHNING HUDUDIY-IQTISODIY OMILLARI VA ISTIQBOLLARI	139
Allamuratova Perida Maxsetbaevna	

XORAZM VILOYATIDA AHOLI BANDLIGINI TA'MINLASHDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNING ROLI VA AHAMIYATI	144
Ro'zmatova Farahongiz Bekmurotovna, Yarmetova Nargiza Shiximbayevna	
MAHALLIY VA XALQARO TURIZM BOZORIDA RAQOBATBARDOSHLIKNI SHAKLLANTIRISH OMILLARI, TAMOIYILLARI VA MEKANIZMLARI	152
Alikulov Samar Abdurashidovich	
TRANSPORT XIZMATLARINING SOHALAR BO'YICHA TAQSIMOTI VA SAMARADORLIK KO'RSATKICHLARI TASNIFI	159
Karimova Shaxnoza Uktamovna	
RAQAMLI TO'LOVLAR VA O'ZBEKISTONDA KORPORATIV BOSHQARUV SHAFFOFLIGI	165
Ruziyeva Barno Yadgarovna	
ESG-ТРАНСФОРМАЦИЯ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ ПО ПРОИЗВОДСТВУ ПОЛИМЕРНОЙ УПАКОВКИ: ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ И МИРОВЫЕ ПРАКТИКИ.....	172
Ташпулатов Дильмурад Рустамович	
MAJBURIY IJRO HARAKATLARINI RAQAMLASHTIRISHNI YANADA TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	177
Matmuratova Nasiba Azatovna	
OZIQ-OVQAT KORXONALARIDA KICHIK BIZNESNING RAQOBATBARDOSHLIGINI CHEKLOVCHI OMILLAR TAHLILI	181
Pulaton Abdulla	
INVESTITSION LOYIHALARNING IQTISODIYOTDA TUTGAN O'RNI VA ULARNI MOLIYALASHTIRISH ISTIQBOLLARI.....	185
Nazarov Aziz Avazovich	
ФИНАНСОВАЯ УСТОЙЧИВОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЯ: ПРОБЛЕМЫ И РЕШЕНИЯ.....	190
Тажибаева Кызларгул Ажиниязовна	
IQTISODIYOTNI MODERNIZATSIYALASH SHAROITIDA O'ZBEKISTONDA SANOAT KORXONALARI FAOLIYATINI DIVERSIFIKATSIYALASHNING MAQSADLI PROGNOZ PARAMETRLARI.....	197
Omonova Nafisa Qahramon qizi	
MANAGEMENT STRATEGIES IN WOMEN'S BUSINESS: GENDER-SPECIFIC APPROACHES, INNOVATIVE MODELS, AND DIGITAL TRANSFORMATION.....	200
Ahrorova Asila	
TO'QIMACHILIK SANOATI KORXONALARI INNOVATSION FAOLIYATI SAMARADORLIGIGA TA'SIR QILUVCHI OMILLAR TAHLILI	207
Hakimova Oydina Abdulhamidovna, Yuldasheva Nilufar Abduvaxidovna	
INSON TARAQQIYOTI INDEKSI VA UNI ANIQLAB BERUVCHI KO'RSATKICHLARNING KORRELYATSION-REGRESSION TAHLILI.....	212
Tursunov Rasul Tairovich	
ТРАНСФОРМАЦИЯ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В УЗБЕКИСТАНЕ В УСЛОВИЯХ ПЕРЕХОДА НА МЕЖДУНАРОДНЫЕ СТАНДАРТЫ ФИНАНСОВОЙ ОТЧЕТНОСТИ.....	218
Эргашева Феруза Насруллаевна	
ENHANCING THE METHODOLOGICAL FRAMEWORK FOR THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF TOURISM VILLAGES IN UZBEKISTAN	226
Khudaynazarova Dilorom Khayrullaevna	
THE ROLE OF INNOVATION IN ENSURING COMPETITIVENESS IN THE GREEN ECONOMY	231
Musadjanova Nargiza Abduvoxid qizi	
O'ZBEKISTONDA TURIZM SOHASINI RIVOJLANTIRISHDA INGLIZ TILINING O'RNI VA SAMARADORLIGI.....	238
Saodat Sadriddinova	
OLIY TA'LIMDA CHET TILLARNI O'QITISH UCHUN RAQAMLI BOSHQARUV STRATEGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	243
Saida Xabibullayeva	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ФИСКАЛЬНЫХ МЕХАНИЗМОВ ЭКОЛОГИЧЕСКОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ В СФЕРЕ ТУРИЗМА РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН.....	247
Исматиллаева Роза Тухтамуратовна, Тураева Сурия Тельмановна	

INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA PAXTA-TO'QIMACHILIK KLASTERINING QIYMAT YARATISH UZLUKSIZ ZANJIRIDA AGROSERVIS XIZMATLARI KO'RSATISHNI TAKOMILLASHTIRISH	252
Kudratova Iroda Turdibayevna	
QISHLOQ XO'JALIGI IQTISODIYOTIDA DIVERSIFIKATSIYANING AHAMIYATI	257
Nurullayeva Raushan Koptleuovna, Nurimbetov Timur Uzaqbergenovich	
FIZIKA UMUMIY KURSIGA NANOTEXNOLOGIYA TUSHUNCHALARINI KIRITISHNING METODIK ASPEKTLARI VA KOMPONENTLARI	260
Sottarov Abduvali Umirqulovich	
BARQAROR RIVOJLANISH SHAROITIDA EKOLOGIK HISOBOTLAR VA ULARNING TUTGAN O'RNI.....	266
Sayfullayev Mexroj Sayfullayevich	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA EKOLOGIK LOYIHALARNI MOLIALASHTIRISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	272
Rahmanova Sitara Bahodir qizi	
SANOAT KORXONALARIDA OPERATSION MENEJMENT SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	277
Satvoldiyev Ulugbek Kamilovich	
IQTISODIY O'SISH DRAYVERLARINI RIVOJLANTIRISHDA SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA MOLIVAVIY XAVFLARNI BOSHQARISH.....	283
Turopova Nigora Xolmurod qizi	
QISHLOQ XO'JALIGIDA INNOVATSION INVESTITSİYALASH VA MUQOBIL MOLIALASHTIRISH MEXANIZMLARINI JORIY ETISH (SIRDARYO VILOYATI MISOLIDA)	286
Maxamadiyev Turg'unboy Jumabayevich	
O'ZBEKISTONDA XO'JALIK JAMIYATLARI KUZATUV KENGASHLARI FAOLIYATINING ILMIY-METODOLOGIK ASOSLARINI RIVOJLANTIRISH.....	292
Valijonov Akmaljon	
IQTISODIYOTNING AGRAR SEKTORIDA INNOVATSION FAOLIYATNI BOSHQARISH: NAZARIY VA USLUBIY YONDASHUVLAR	296
Matrasulov Baxodir Erbutayevich	
O'ZBEKISTON MOLIVA TIZIMIDA MAHALLIY MOLIVANING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI.....	303
Safarmurodova Marjona To'raqulovna	
МЕТОД ФОРМИРОВАНИЯ ЭФФЕКТИВНОГО ТУРИСТИЧЕСКОГО ПАКЕТА	308
Наурызбаев Алиакбар Рустамович	
QASHQADARYO VILOYATI SANOATINI XUDUDIY TARKIBINI TAKOMILASHTIRISH YO'LLARI	311
Uralov Eliboy Omonovich	
INNOVATSION VA AN'ANAVIY YONDASHUVLAR ASOSIDA KO'CHAT YETISHTIRISHNING TAQQOSLAMA TAHLILI	316
Abdulfarmonov Farrux Faxriddinovich	
EKSPORT IMKONIYATLARI VA LOGISTIKA SAMARADORLIGINI SOLISHTIRISH.....	320
Safarova Muxabbat Radjabovna	
IJORAT BANKLARIDA KREDIT PORTFELI O'SISHI DINAMIKASI VA LIKVIDLIK KO'RSATKICHLARI O'RTASIDAGI BOG'LIQLIK	324
Sulaymanov Samandarboy Adhambek o'g'li	
KO'CHMAS MULKNI OMMAVIY BAHOLASHNING INNOVATSION TEXNOLOGIYALARI.....	331
Xushvaqtov Jasur Shuhrat o'g'li	
TURIZM XIZMATLARINI KO'RSATUVCHI SUBYEKTLARDA MOLIVAVIY HISOBOTLARNI MHXS GA O'TKAZISHDA TRANSFORMATSIYA REJASINI ISHLAB CHIQUISH MASALALARI.....	339
G'afforov Ilhomjon Ilyosjonovich	
QURILISH SANOATI KORXONALARI DIVERSIFIKATSIYALASHUVINING IQTISODIY MEXANIZMLARI	343
Yembergenova Aynur Aydosbaevna	
KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISHDA AYOLLAR TADBIRKORLIGINI RIVOJLANISHNING NAZARIY JIHATLARI	351
Ulashova Zarnigor Botirali qizi	

KAPITAL BOZORI ORQALI MAMLAKAT IQTISODIYOTIGA INVESTITSIYA JALB QILISHNING BELARUS TAJRIBASI	357
Abduraxmanov Adham Raxmatullayevich	
BARQAROR QISHLOQ XO'JALIGI AMALIYOTLARINI JORIY ETISHDA XULQ-ATVOR OMILLARINING NAZARIY VA AMALIY AHAMIYATI	362
Tadjiyev Abdusame Abduhamidovich	
SANOAT KORXONALARIDA RISKLARNI BOSHQARISH TIZIMINI JORIY ETISHNING ZAMONAVIY YONDASHUVLARI	367
Abduxamid Abdumalikovich Bektemirov	
O'ZBEKISTONDA MEHMONXONALARNI MOLIYALASHTIRISH ORQALI JOYLASHTIRISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	373
Xasanova Naimaxon Akmal qizi	
SOLIQ YUKINI OPTIMALLASHTIRISHNING XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI	381
Jovliyeva Zuhra Chori qizi	
SANOATNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA "YASHIL" INVESTITSİYALARDAN SAMARALI FOYDALANISHNING IQTISODIY MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	386
Ibragimov Zaxid Taxirovich	
ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ УПРАВЛЕНИЯ БАНКОВСКИМИ АКТИВАМИ И ВОЗМОЖНОСТИ ЕГО ПРИМЕНЕНИЯ В ДЕЯТЕЛЬНОСТИ НАЦИОНАЛЬНЫЙ БАНК РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН	395
Т.И.Бобакулов, Тухтамышева Гулнора Усмановна	
AGRAR TARMOQQA JALB QILINAYOTGAN INVESTITSİYALAR SAMARADORLIGINI ISHLAB CHIQRISH FUNKSIYALARI YORDAMIDA EKONOMETRIK BAHOLASH.....	401
Xatamov Ochildi Qurbonovich, Badalov Jamshid Jamolovich	
IJARA OPERATSIYALARIDA BUXGALTERIYA HISOBINING KAMCHILIKLARI VA UZVIY TAKOMILLASHTIRISH ISTIQBOLLARI.....	409
Oripova Saodat Mirfotix qizi	
SANOAT KORXONALARINING INVESTITSION SALOHİYATINI OSHIRISH.....	414
Xolboyeva farangiz xayrulloevna	
SUN'IY INTELEKT VA RAQAMLI VOSITALARNING TA'LIM JARAYONIDAGI O'RNI.....	419
To'xtamisheva Dilrabo Shermonovna	
MEVA-SABZAVOT MAHSULOTLARI EKSPORTINI KENGAYTIRISHNING IQTISODIY MEKANIZMLARI	424
Kalenov K.T.	
HUNARMANDCHILIK BRENDLARINING BOZOR OMILLAR TIZIMINI (MAHSULOT, NARX, TAQSIMOT, TARG'IBOT) TAKOMILLASHTIRISHNING USLUBIY ASOSLARI	428
Ergasheva Aziza	
NAMANGAN VILOYATI IQTISODIYOTIDA TARKIBIY O'ZGARISHLAR: HUDUDIY VA TARMOQ TAHLILI	436
Tohirov Jahongir Muzaffar o'g'li	
WATER HARVESTING FOR CLIMATE RESILIENCE IN UZBEKISTAN'S AGRICULTURE: OPPORTUNITIES, BARRIERS, AND POLICY RECOMMENDATIONS	445
Kripa Mondal, Dr. Anita Banerjee	
O'ZBEKISTONDA TABIIY VA IQTISODIY RESURSLARDAN SAMARALI FOYDALANISH ORQALI HUDUDIY IQTISODIY RIVOJLANISHNI TA'MINLASH YO'LLARI	454
Sattarov Abdusamat Umirqulovich	
TO'QIMACHILIK KORXONALARIDA INNOVATSION FAOLIYATNI BOSHQARISH SAMARADORLIGINI BAHOLASH VA TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	459
Nasibboyev Fazliddin Sirojiddinovich	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARIDA RISKLARNI MONITORING QILISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHDAGI MAVJUD MUAMMOLAR VA ULARNI BARTARAF QILISH YO'LLARI	464
Hamroyev Sherzod Axtamovich	
SIRKULYAR IQTISODIYOT — IQTISODIY BARQARORLIKNING MUHIM OMILI	471
Hasanov Sh. Sh.	

МАРКЕТИНГОВЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ КАК ИНСТРУМЕНТ ПОВЫШЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ВУЗА.....	482
<i>Алиев Абдулазиз Исмаилович, Кахрамонова Азиза Шухрат кизи</i>	
TEMIR YO'L SOHASINING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	488
<i>Orifova Ximoyat Shovkat qizi</i>	
O'ZBEKISTONDA ZIYORAT TURIZMINI TASHKIL ETISH VA RIVOJLANTIRISHDA XALQARO TAJRIBADAN FOYDALANISH YO'LLARI.....	494
<i>Raximova Dilfuza Mirzakasimovna</i>	
O'ZBEKISTONDA TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA MILLIY HUNARMANDCHILIKNING IQTISODIY SALOHIYATINI BAHOLASH VA EKONOMETRIK PROGNOZLASH	503
<i>Xushnazarova Maxzuna Gulamdjanovna</i>	
MINTAQAVIY IQTISODIY O'SISHNI BAHOLASHDA EKONOMETRIK MODELLAR VA GEOSTATISTIK USULLARNI TAKOMILLASHTIRISH: SURXONDARYO VILOYATI MISOLIDA	509
<i>Sattorov Sanjar Abdumurodovich</i>	
XODIMLARNI MOTIVATSIYA QILISH VA ULARNING ISH FAOLIYATIGA TA'SIRI: O'ZBEKISTONDAGI KICHIK VA O'RTA BIZNES MISOLIDA	518
<i>Yuldashov Aziz</i>	
RAQOBAT MUHITIDA AVTOMOBIL SANOATI KORXONALARIDA BRENND STRATEGIYASINI RIVOJLANTIRISH MEKANIZMLARI	522
<i>Boboyev L. Kadrxo'ja Djuraxodjeyevich</i>	
XODIMLARNI O'QITISH, QAYTA TAYYORLASH VA ISHSIZLARNI KASBGA YO'NALTIRISHNING XORIJ TAJRIBASI (GERMANIYA MISOLIDA).....	528
<i>Sattorov Ramziddin Shovxiddin o'g'li</i>	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARI MOLIYAVIY BARQARORLIGINING HOZIRGI HOLATI TAHLILI.....	533
<i>Yangiboyev Sardor Ernazar o'g'li</i>	
O'ZBEKISTON HUDUDLARIDA SANOAT ISHLAB CHIQRISHINI RIVOJLANTIRISHDA CHIQUINDISIZ VA AYLANMA IQTISODIYOT TAMOYILLARINI QO'LLASHNING ASOSIY YO'NALISHLARI.....	542
<i>Nabiyeva Nilufar Olim qizi</i>	
МАШИННОЕ ОБУЧЕНИЕ В ПРОГНОЗИРОВАНИИ РЫНОЧНЫХ ТЕНДЕНЦИЙ В УСЛОВИЯХ ПЕРЕХОДА К ЗЕЛЁНОЙ ЭКОНОМИКЕ	548
<i>Тен Марина Владимировна</i>	
РОЛЬ, СУЩНОСТЬ И ЗНАЧЕНИЕ ГОСУДАРСТВЕННОГО МЕДИЦИНСКОГО СТРАХОВАНИЯ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН.....	555
<i>Каюмова Гузел Иброхимхановна</i>	
QURILISH KORXONALARIDA AKTIVLARNI TAN OLIISHNING XALQARO STANDARTLARGA MOSLASHTIRISHNI O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	562
<i>Yahyojev To'liqin Ismatulla o'g'li</i>	
IQTISODIYOTNI RAQAMLASHTIRISH SHAROITIDA MEVA-SABZAVOTCHILIK KORXONALARINI BOSHQARUV MEKANIZMLARI	566
<i>Xudoyberganova Dilnoza Anvarjon qizi</i>	
QURILISH KORXONALARIDA BOSHQARUV MUNOSABATLARI MAZMUNI VA ULARNI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	572
<i>Toshimov Azizbek Hakimovich</i>	
RIVOJLANGAN MAMLAKATLARDAGI KOMPANIYALAR KAPITALINI MAKSIMALLASHTIRISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	576
<i>Muradova Dildora Abdusalimovna</i>	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARDAGI KREDIT RISKLARINI BOSHQARISHDA BAZEL III TALABLARI	581
<i>Norova Nozima Nabiyevna</i>	
ЦИРКУЛЯРНАЯ ЭКОНОМИКА КАК ИНСТРУМЕНТ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ: ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ, МИРОВАЯ ПРАКТИКА И ПЕРСПЕКТИВЫ ВНЕДРЕНИЯ	588
<i>Алиева С.С.</i>	

KORXONALARDA SOLIQ HISOBINI TASHKIL ETISH VA UNING BUXGALTERIYA HISOBİ BILAN O'ZARO BOG'LIQLIGI	594
Mamadiyarov Dilshad Uralovich, Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	
HUDUDIY KORXONALARDA BIZNES JARAYONLARNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA ZAMONAVIY BOSHQARUV MODEL VA TAMOYILLARINING AHAMIYATI	599
Azimova Maxfuza Rashidovna	
ЦИФРОВИЗАЦИЯ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА - ВАЖНЫЙ ФАКТОР ПОВЫШЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА	604
Пирназаров Шоназар Махтовович	
RAQAMLASHTIRISH JARAYONINING O'ZBEKISTON IQTISODIY RIVOJLANISHIGA TA'SIRI.....	608
Abdinazarov Suhrobbek Bekmurod o'g'li, Saydullayev Azamat Jo'raqul o'g'li	
SINGAPUR VA JANUBIY KOREYADA BIZNES SUBYEKTLARINI DAVLAT TOMONIDAN QO'LLAB-QUVVATLASH.....	615
Nasriddinov Qobilbek Qurbonbekovich	
O'ZBEKISTONDA YASHIL ENERGIYAGA O'TISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI	620
Hayitov Jamshid Xolboyevich	
LOYIHALARNI STRATEGIK REJALASHTIRISHDA BIG DATA TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH MEKANIZMLARI	625
Xamrayev Zuxritdin Abduraxmanovich	
LOYIHA SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA LOYIHA JAMOASINING ROLI VA FUNKSIYALARI	629
Utemuratov Sadik Muratovich	
IQLIM O'ZGARISHI VA RESURLAR CHEKLANGANLIGI SHAROITIDA YASHIL TURIZM MODELLARINING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARINI TIZIMLI TAHLIL QILISH VA RIVOJLANTIRISH	633
Rasulova Nigora Yusupovna	
ВЛИЯНИЕ КУЛЬТУРНЫХ РАЗЛИЧИЙ НА ПРОЦЕСС УПРАВЛЕНЧЕСКОЙ КОММУНИКАЦИИ В УЗБЕКИСТАНЕ: СРАВНИТЕЛЬНЫЙ ПОДХОД.....	637
Латипов Ашур Али Рустам угли, Хамидов Далер Дилшодович	
ADAM SMIT IQTISODIY G'OYALARI VA ULARNING ZAMONAVIY IQTISODIYOTDAGI AHAMIYATI.....	641
Boymatov Xoliyor Qurbonovich	
SANOAT KORXONALARIDA MAHSULOT SIFATINI BOSHQARISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING O'RNI	646
Baytanov O'ralboy Miraqul o'g'li	
SOCIAL PROTECTION SYSTEM OF THE POPULATION IN THE CONDITIONS OF A TRANSFORMATIONAL ECONOMY.....	651
M. Sh. Rakhimova	
SANOATNI YASHIL TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA RIVOJLANTIRISH: XORIJIY TAJRIBA, SIYOSIY MEKANIZMLAR VA O'ZBEKISTON UCHUN AMALIY XULOSALAR	655
To'qumbetov Og'abek Shavkat o'g'li, Ruziyeva Dilobar Isomjonovna	
TADBIRKORLIK FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHDA AHOLI FAROVONLIGINING O'RNI VA AHAMIYATI	661
Bobayev Isroiljon Abdinabiyevich	
IMPROVING THE EFFECTIVENESS OF THE MAHALLA INSTITUTION IN THE TERRITORIAL GOVERNANCE SYSTEM: MODERNIZATION OF INSTITUTIONAL AND ORGANIZATIONAL MECHANISMS	666
Mirbabayev Farrukh Atkhamovich	
AHOLINI UY-JOY BILAN TA'MINLASHDA DAVLAT BUDJETI XARAJATLARI TAHLILI	674
Xannarov Komiljon Karimovich	
INVESTITSIYA KO'CHMAS MULKI HISOBINI TASHKIL QILISH VA TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	681
Maxmudov Jamshed Ashrafovich	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕХАНИЗМА ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ РАЗВИТИЯ ПАЛОМНИЧЕСКОГО ТУРИЗМА.....	687
Наврүз-Зода Бахтиёр Негматович, Мусаев Маликжон Кароматович	

TRANSFORMING UZBEKISTAN THROUGH DIGITALIZATION IN A GLOBALIZED WORLD.....	694
Narzullaeva Umidakhon Nodir qizi	
SUG'ORILADIGAN YERLARDA SUVDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI BAHOLASH USULLARI (SURXONDARYO VILOYATI MISOLIDA)	699
Elomonov Ro'zimurod Doniyor o'g'li, Abdug'aniyev Otabek Allajonovich	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО МЕХАНИЗМА УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОГО ТРАНСПОРТА НА ОСНОВЕ ИННОВАЦИОННЫХ И ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫХ ПРЕОБРАЗОВАНИЙ.....	704
Р. И. Хакимов	
TURIZM SOHASIDA OILAVIY TADBIRKORLIKNI INNOVATSION RIVOJLANTIRISHGA USLUBIY YONDOSHUVLAR	713
Pardayeva Ozoda Mamayunusovna	
O'ZBEKISTON OZIQ-OVQAT SANOATI KORXONALARINI BOSHQARISHDA SAMARADORLIK HOLATI TAHLILI	718
Kasimov Saidakmal Saidahrolovich	
BANKLARNING IJTIMOIIY ROLINI OSHIRISHDA YASHIL DEPOZITLARNING AHAMIYATI	722
Berdiyev Akram O'ktamovich	
CHAKANA BANK XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISH OMILLARI VA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA JARAYONLARI	728
Xikmetov Nodirbek Ikromovich	
AHOLI DAROMADLARI TENGSIZLIGINING SHAKLLANISHI, UNING IJTIMOIIY-IQTISODIY RIVOJLANISH TENDENSIYALARI TAHLILI	735
Atayev Jaxongir Erkinovich	
KORXONALARDA DAROMAD VA XARAJATLAR BILAN BOG'LIQ MOLIVAVIY XATARLAR TASNIFI VA ULARNI AUDITDA ANIQLASH USULLARI.....	740
Mehriyev Sobit Sayim o'g'li, Dadarbayev Muzaffar Abduraxmanovich	
GREEN BONDS: ESSENCE, SIGNIFICANCE AND DEVELOPMENT PROSPECTS IN UZBEKISTAN	746
Susanna S. Alieva	
RAQAMLI IQTISODIYOTNING MOHIYATI VA IJTIMOIIY-IQTISODIY AHAMIYATI	753
Marupov Qobil Komilovich	
МОДЕЛЬ ЧЕБОЛЬ ОРГАНИЗАЦИИ БИЗНЕСА В РЕСПУБЛИКЕ КОРЕЯ: ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЙ И СРАВНИТЕЛЬНО-УПРАВЛЕНЧЕСКИЙ АНАЛИЗ	758
Латипов Ашур Али Рустам ўғли, Ризаева Зумрад Алишеровна	
O'ZBEKISTONDA INVESTITSIYA FAOLIYATINI RAG'BATLANTIRISHDA SOLIQ PREFERENSIYALARINING ROLI VA UNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	762
Allaberganova Kumush Javlonbek qizi, Beknazarova N.T.	
AKSIZ SOLIG'INING BUDJET DAROMADLARI SHAKLLANISHIDAGI O'RNI VA MAZKUR SOLIQNI BUDJETGA UNDIRISH TARTIBINING TAHLILI	769
Nazarova Rushana Ravshan qizi	
MINTAQA IQTISODIYOTI BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA XORIJIY INVESTITSIYALARNING ROLI: XORAZM VILOYATI MISOLIDA.....	774
Ibodullayev Dilshod Ibragimovich	
HUDDIY INVESTITSION JOZIBADORLIKNI BAHOLASHNING OPTIMIZATSIYALANGAN METODOLOGIYASI: ASOSIY KO'RSATKICHLARNING KO'P O'LCHOVLI TAHLILI.....	781
Xolmurotova Diyoraxon Ibragimovna, Xoliyorova Shoxista Qahramon qizi	
ЭКОНОМИЧЕСКАЯ МОДЕЛЬ РАЗВИТИЯ ГЕРМАНИИ	788
Артикова Шохиди Ильясовна	
"YASHIL" TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISHDA KORXONALAR MARKETING STRATEGIYASINI SHAKLLANTIRISHNING XUSUSIYATLARI	793
Rasulova Nigora Nematovna	

“YASHIL” TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISHDA KORXONALAR MARKETING STRATEGIYASINI SHAKLLANTIRISHNING XUSUSIYATLARI

Rasulova Nigora Nematovna

Buxoro davlat texnika universiteti
Iqtisodiyot va menejment kafedrasida katta o'qituvchisi

Annotatsiya. Ushbu maqolada “yashil” texnologiyalarni joriy etayotgan korxonalar marketing strategiyasini shakllantirish va amalga oshirishning o'ziga xos xususiyatlari ko'rib chiqiladi. Yashil marketingning mohiyati, uning asosiy vositalari, strategik yondashuvlari hamda barqaror rivojlanishni ta'minlashdagi roli ochib berilgan. Rivojlanayotgan iqtisodiyotga ega mamlakatlarda, jumladan O'zbekistonda, ekologik yo'naltirilgan marketing strategiyalarini joriy etishning muammolari va istiqbollari alohida e'tibor qaratilgan. Tadqiqot natijasida yashil marketing biznesning raqobatbardoshligini oshirish va uzoq muddatli barqarorligini ta'minlashning muhim omiliga aylanayotgani xulosa qilingan.

Kalit so'zlar: yashil marketing, barqaror rivojlanish, ESG, ekologik texnologiyalar, raqobatbardoshlik, marketing strategiyasi.

Abstract. This article examines the specific features of developing and implementing marketing strategies for enterprises adopting green technologies. The essence of green marketing, its main tools, strategic approaches, and its role in ensuring sustainable development are revealed. Particular attention is paid to the challenges and prospects of introducing environmentally oriented marketing strategies in developing economies, including Uzbekistan. The study concludes that green marketing is becoming a key factor in enhancing business competitiveness and ensuring long-term sustainability.

Key words: green marketing, sustainable development, ESG, environmental technologies, competitiveness, marketing strategy.

Аннотация. В данной статье рассматриваются особенности формирования и реализации маркетинговой стратегии предприятий, внедряющих «зеленые» технологии. Раскрыта сущность зеленого маркетинга, его основные инструменты, стратегические подходы, а также его роль в обеспечении устойчивого развития. Особое внимание уделено проблемам и перспективам внедрения экологически ориентированных маркетинговых стратегий в странах с развивающейся экономикой, включая Узбекистан. В результате исследования сделан вывод о том, что зеленый маркетинг становится важным фактором повышения конкурентоспособности бизнеса и обеспечения его долгосрочной устойчивости.

Ключевые слова: зеленый маркетинг, устойчивое развитие, ESG, экологические технологии, конкурентоспособность, маркетинговая стратегия.

KIRISH

Zamonaviy jahon iqtisodiyoti ekologik chaqiriqlarning kuchayishi, jumladan, iqlim o'zgarishi, tabiiy resurslarning tugashi va atrof-muhitning ifloslanishi bilan tavsiflanadi. “O'zbekiston — 2030” strategiyasida mamlakat rivojlanishining asosiy g'oyalari sifatida quyidagilar belgilangan: barqaror iqtisodiy o'sish orqali daromadi o'rtachadan yuqori bo'lgan davlatlar qatoridan o'rin olish; aholi talablariga va xalqaro standartlarga to'liq javob beradigan ta'lim, tibbiyot va ijtimoiy himoya tizimini tashkil qilish; aholi uchun qulay ekologik sharoitlarni yaratish; xalq xizmatidagi adolatli va zamonaviy davlatni barpo etish; mamlakatning suvereniteti va xavfsizligini kafolatli ta'minlash.

Ushbu sharoitda korxonalar o'z biznes modellari va strategiyalarini o'zgartirishga majbur, bu esa barqaror rivojlanish tamoyillarini integratsiyalashni talab qiladi. Bunday transformatsiyaning kalit vositalaridan biri «yashil» texnologiyalarni joriy etish va targ'ib qilishga qaratilgan marketing strategiyasidir. Yashil marketing nafaqat reklama vositasi, balki ekologik jihatdan xavfsiz mahsulot yaratish va iste'molchilarning mas'uliyatli xulq-atvorini shakllantirishga qaratilgan kompleks boshqaruv tizimidir. Globalizatsiya va jamiyatning ekologik ongini oshirish sharoitida ushbu yondashuv biznesning muvaffaqiyati uchun strategik omilga aylanishi mumkin.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Yashil marketing muammolari marketing, ekologiya va barqaror rivojlanish kesishmasida shakllangan. Uning nazariy asoslari Birlashgan Millatlar Tashkiloti tomonidan ilgari surilgan barqaror rivojlanish g'oyalari borib taqaladi, bu yerda iqtisodiy o'sish va ekologik xavfsizlik o'rtasida muvozanatni saqlash zarurligi ta'kidlanadi. Yashil marketing tushunchasini tizimlashtirgan birinchi tadqiqotchilardan biri Maykl Jey Polonskiydir, u uni atrof-muhitga minimal zarar yetkazish orqali iste'molchilar ehtiyojlarini qondirishga qaratilgan faoliyat sifatida belgilagan. Uning ishlari keyingi tadqiqotlar uchun poydevor bo'lib xizmat qilgan.

Salmoqli hissa qo'shgan Ken Pitti yashil marketingni barqaror iste'molchi xulq-atvorini shakllantirishning strategik quroli sifatida ko'rgan. U «ekologik marketing» dan yanada kompleks barqaror marketing konsepsiyasiga evolyutsiyani ajratib ko'rsatgan. O'z navbatida, Filipp Kotler ekologik komponentni klassik marketing nazariyasiga integratsiyalab, zamonaviy marketing nafaqat foyda, balki kompaniyalar faoliyatining ijtimoiy va ekologik oqibatlarini ham hisobga olishi kerakligini ta'kidlagan. Amaliy qo'llanilish masalalariga alohida e'tibor qaratgan Jaklin Ottman ekologik brend yaratish yondashuvlarini ishlab chiqqan va kompaniyalar atrof-muhitga e'tibor berish bilan iste'molchiga haqiqiy qiymatni yo'qotadigan xatolarni anglatadigan «yashil marketing miofiyasi» («green marketing myopia») tushunchasini kiritgan.

Zamonaviy tadqiqotlar yashil marketingni iste'molchilar xulq-atvori va strategik boshqaruv kontekstida chuqurroq tahlil qilinayotganini ko'rsatadi. Yung-Shen Chen va Ching-Hsun Changning ishlari iste'molchilar sodiqligining muhim omili sifatida qaraladigan «ekologik ishonch» konsepsiyasini shakllantirishga bag'ishlangan. Ularning tadqiqotlari shuni ko'rsatadiki, mahsulotning ekologik xususiyatlari brendni qabul qilish va uning raqobatbardoshligiga bevosita ta'sir ko'rsatadi.

So'nggi yillardagi empirik tadqiqotlar shuni tasdiqlaydiki, yashil marketing strategiyalari brend sifati, uning tanilishi va iste'molchilar sodiqligiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Xususan, tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, marketingning ekologik elementlari (mahsulot, narx, rag'batlantirish, taqsimot) brendni qabul qilish va iste'molchilar sodiqligiga ijobiy ta'sir qiladi.

Bundan tashqari, zamonaviy mualliflar yashil marketingni iqtisodiyotni transformatsiya qilish hamda yangi bozorlar va ish o'rinlarini shakllantirishga yo'naltirilgan kengroq «yashil menejment» konsepsiyasining bir qismi sifatida ko'rib chiqadilar. Tadqiqotlarning alohida yo'nalishi rivojlanayotgan iqtisodiyotga ega mamlakatlarda yashil marketingni tahlil qilish bilan bog'liq. Bu yerda asosiy e'tibor institutsional cheklovlar, ekologik madaniyat darajasi hamda moliyaviy resurslarga kirish imkoniyatlariga qaratiladi.

Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, bunday mamlakatlarda yashil marketingni joriy etish boshlang'ich bosqichda bo'lib, asosiy to'siqlar moliyalashtirish va axborot yetishmasligidir, bunda davlat qo'llab-quvvatlashi muhim rol o'ynaydi. Masalan, O'zbekistonga bag'ishlangan tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, yashil marketing korxonalar raqobatbardoshligini oshirishning muhim vositasiga aylanmoqda, biroq uning joriy etilishi institutsional va moliyaviy omillar bilan cheklanmoqda.

So'nggi yillarda O'zbekistonda yashil iqtisodiyot va marketing bilan bog'liq ilmiy yo'nalish faol shakllanmoqda. Yashil iqtisodiyotning mehnat bozori va barqaror rivojlanishga ta'sirini o'rganuvchi O'zbekistonning yetakchi iqtisodchilaridan biri Kalandar Abdurakhmanov bandlikning yashil texnologiyalar ta'sirida transformatsiyasi, «yashil ish o'rinlari»ni shakllantirish hamda barqaror rivojlanishni iqtisodiy siyosatga integratsiya qilish masalalarini ko'rib chiqadi. Zamonaviy tadqiqotlar esa M. Ganieva, D. Yavmutov, N. Sharapova, Y. Najmiddinov kabi olimlar tomonidan olib borilmoqda.

M. Ganieva kichik biznesda yashil marketingni joriy etish muammolarini tadqiq etib, asosiy to'siqlar sifatida moliyalashtirish yetishmasligi, infratuzilmaning sustligi hamda ekologik xabardorlikning past darajasini ajratib ko'rsatadi. D. Yavmutov va N. Sharapova esa yashil iqtisodiyotning barqaror rivojlanish omili va iqtisodiyotning strategik transformatsiyasi sifatidagi rolini tahlil qiladilar.

Y. Najmiddinov yashil iqtisodiyot konsepsiyasining evolyutsiyasi va uning O'zbekistonda joriy etilishini ko'rib chiqib, bunda davlat siyosatining muhim rolini ta'kidlaydi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, O'zbekistonda yashil iqtisodiyot mehnat bozoriga va ishlab chiqarishni modernizatsiya qilishga ta'sir ko'rsatmoqda, qayta tiklanuvchi energetikaning ahamiyati ortib bormoqda hamda barqaror rivojlanishni rag'batlantirishda davlatning roli kuchaymoqda. Shuningdek, zamonaviy tadqiqotlar raqamlashtirish va barqaror rivojlanish o'rtasidagi bog'liqlikni ham ta'kidlaydi, bunda texnologiyalarni joriy etish iqtisodiyotning ekologik samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda ekologiyalashuv jarayonlari hamda “yashil” iqtisodiyotga o'tish jarayonlarini tahlil qilishda qo'llaniladigan umumilmiy hamda maxsus metodlardan foydalanildi. Xususan, dialektik metod, tahlil va sintez, abstraksiyalash, umumlashtirish, guruhlash, taqqoslash, mantiqiy yondashuv va deduksiya usullari qo'llanildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Yashil texnologiyalarni joriy etayotgan korxonalarining marketing strategiyasi ekologik talablarga moslashtirilgan klassik 4P modeli asosida shakllanadi.

Product (mahsulot) — ekologik yo'naltirilgan korxonalar mahsulotni hayotiy sikl tamoyillarini hisobga olgan holda yaratadi: qayta tiklanuvchi resurslardan foydalanish, energiya sarfini kamaytirish, qayta ishlanadigan yoki biologik parchalanadigan qadoqlashdan foydalanish. Ayniqsa, energiya samarador mahsulotlarga, suv sarfini kamaytirishga va ekologik texnologiyalarni joriy etishga alohida e'tibor qaratiladi.

Price (narx) — yashil mahsulotlar ko'pincha yuqori narx bilan tavsiflanadi, biroq iste'molchilar “ekologik mukofot” to'lashga tayyor bo'ladilar; bunda resurslarni uzoq muddatli tejash hisobga olinadi. Narx belgilashda korxonalar “yashil” investitsiyalar bilan bog'liq xarajatlar oshishini inobatga olishi, shuningdek, resurslarni tejash orqali qiymat yaratishi lozim.

Place (taqsimot) — logistika jarayonlarini optimallashtirish, uglerod izini kamaytirish hamda mahalliy yetkazib berish zanjirlarini rivojlantirishga alohida e'tibor qaratiladi. Korxonalar mahalliy zanjirlarni rivojlantiradi, shuningdek, logistika xarajatlari va chiqindilarni kamaytiradi.

Promotion (rag'batlantirish) — asosiy vositalar ekologik reklama, shaffof kommunikatsiya hamda ijtimoiy va ekologik tashabbuslarda ishtirok etishdan iborat. Mahsulotni ilgari surishda real ekologik ko'rsatkichlarga (ma'lumotlar, metrikalar) va ESG hisobotlariga alohida e'tibor qaratiladi.

1-jadval. An'anaviy va yashil marketing konsepsiyalarining qiyosiy tavsifi

Element	An'anaviy marketing	Yashil marketing
Maqsad	Foydani maksimal darajaga yetkazish	Barqaror rivojlanish + foyda
Mahsulot	Funksionallik	Ekologiklik + hayotiy davr
Narx	Raqobatbardosh	“Ekologik mukofot”ni hisobga olgan holda
Rag'batlantirish	Reklama	ESG, shaffoflik, eko-kommunikatsiya
Taqsimot	Samaradorlik	Uglerod izini kamaytirish
Qiymat	Iste'molchiga yo'naltirilgan	Ijtimoiy-ekologik

Ekologik integratsiya darajasiga qarab quyidagi 3 turdagi strategiyalar ajratiladi:

- Adaptiv strategiya — ekologik standartlar va qonunchilik talablariga rioya qilish.
- Proaktiv strategiya — ekologiklikni raqobat ustunligi sifatida qo'llash.
- Innovatsion strategiya — tubdan yangi texnologiyalarni joriy etish orqali yangi bozorlarni yaratish.

Strategiyani amalga oshirish uchun quyidagi vositalardan foydalaniladi: ekologik sertifikat (ISO 14001, FSC va boshqalar), ESG hisobotlari, raqamli marketing kanallari, ekologik tashkilotlar bilan hamkorlik, circular economy (aylanma iqtisodiyot) tamoyillarini joriy etish.

Ekologik sertifikat yashil texnologiyalarni joriy etayotgan korxonalar marketing strategiyasining muhim elementi hisoblanadi. U mahsulot, jarayon yoki boshqaruv tizimlarining belgilangan ekologik talablar va standartlarga muvofiqligini tasdiqlash jarayonini anglatadi. Iste'molchilarning ekologik ongining oshishi va xalqaro talablarning kuchayishi sharoitida sertifikat kompaniyalar raqobat siyosatining ajralmas qismiga aylanmoqda. Nazariy jihatdan ekologik sertifikat ishlab chiqaruvchi va iste'molchi o'rtasidagi axborot assimetriasini kamaytirish funksiyasini bajaradi. Yung-Shen Chen va Ching-Hsun Chang ta'kidlaganidek, mahsulotning tasdiqlangan ekologik xususiyatlari “ekologik ishonch”ni shakllantirishga xizmat qiladi, bu esa bevosita iste'molchilar sodiqligi va brendni qabul qilishiga ta'sir ko'rsatadi.

Yashil marketing amaliyotida ekologik sertifikatning bir necha asosiy turlari ajratiladi. Birinchidan, mahsulot sertifikatligi bo'lib, u tovarning atrof-muhit uchun xavfsizligini, qayta ishlashga yaroqliligini hamda

zararli moddalar yo'qligini tasdiqlaydi. Ikkinchidan, ekologik menejment tizimlari sertifikatlash bo'lib, uning eng keng tarqalgan standarti ISO 14001 hisoblanadi. Mazkur standart korxonalar faoliyatining ekologik jihatlarini tizimli boshqarishga yo'naltirilgan bo'lib, ekologik ko'rsatkichlarni doimiy ravishda takomillashtirishni nazarda tutadi. Uchinchidan, mahsulotning energiya samaradorligini baholash va issiqxonalar gazlari chiqindilarini kamaytirishga qaratilgan energetik sertifikatlash ajratiladi.

Marketing nuqtai nazaridan ekologik sertifikatlash bir qator muhim funksiyalarni bajaradi. Avvalo, u kompaniyalarga ekologik mas'uliyatli brend imijini shakllantirish imkonini beruvchi pozitsiyalash vositasi sifatida xizmat qiladi. Bundan tashqari, sertifikatlashning mavjudligi iste'molchilar va investorlar bilan kommunikatsiyada isbot bazasi bo'lib xizmat qilib, soxta ekologiklik haqidagi ayblovlar xavfini kamaytiradi. ESG yondashuvlari rivojlanib borayotgan sharoitda sertifikatlash korxonalarining investitsion jozibadorligini oshiruvchi muhim omilga ham aylanmoqda.

Shu bilan birga, ekologik sertifikatlashni joriy etish bir qator cheklorlar bilan bog'liq. Asosiylari qatoriga protseduralarning yuqori xarajatligi, sertifikatlashni olish va ularni saqlab turishning murakkabligi, shuningdek, iste'molchilarning yetarli darajada xabardor emasligi, ayniqsa rivojlanayotgan iqtisodiyotga ega mamlakatlarda, kiradi. Bu esa sertifikatlashdan marketing vositasi sifatida foydalanish samaradorligini pasaytiradi. Shunday qilib, ekologik sertifikatlash nafaqat standartlarga muvofiqlikni tasdiqlovchi vosita, balki iste'molchilar ishonchini oshirish, raqobatbardoshlikni mustahkamlash va korxonalarining barqaror rivojlanishini ta'minlovchi marketing strategiyasining muhim elementi hisoblanadi.

ESG hisobotlari (Environmental, Social, Governance) kompaniyaning ekologik, ijtimoiy mas'uliyat va korporativ boshqaruv sohasidagi faoliyati to'g'risida ma'lumotlarni oshkor etish tizimini anglatadi. Zamonaviy sharoitda ESG hisobotlari yashil texnologiyalarni joriy etayotgan korxonalar marketing strategiyasining muhim elementi bo'lib, biznesning shaffofligini ta'minlaydi hamda manfaatdor tomonlar tomonidan ishonchni shakllantiradi.

Nazariy nuqtai nazardan ESG hisobotlari United Nations tomonidan faol ilgari surilayotgan barqaror rivojlanish konsepsiyasining davomidir. U an'anaviy moliyaviy hisobotdan samaradorlikning nomoliyaviy ko'rsatkichlarini ham hisobga oluvchi integratsiyalashgan yondashuvga o'tishni aks ettiradi.

Ekologik komponent kompaniyaning atrof-muhitga ta'siri bilan bog'liq ko'rsatkichlarni o'z ichiga oladi, jumladan: issiqxonalar gazlari chiqindilari, energiya va suv iste'moli, chiqindilarni boshqarish, qayta tiklanuvchi resurslardan foydalanish.

Ijtimoiy komponent esa quyidagilarni qamrab oladi: mehnat sharoitlari va xodimlar xavfsizligi, inson huquqlariga rioya qilish, mahalliy hamjamiyatlar bilan o'zaro aloqalar, inson kapitalini rivojlantirish.

Boshqaruv komponenti quyidagilarni o'z ichiga oladi: korporativ boshqaruv tuzilmasi, shaffoflik va hisobdorlik, korrupsiyaga qarshi choralar, biznes yuritishning axloqiy standartlari. Ilmiy tadqiqotlarda ESG hisobotlari brendga bo'lgan ishonchni shakllantirishning muhim omili sifatida qaraladi. Xususan, Yung-Shen Chen ta'kidlaganidek, ekologik ma'lumotlarning shaffofligi "ekologik ishonch"ni rivojlantirishga xizmat qiladi, bu esa iste'molchilar sodiqligini kuchaytiradi va kompaniya imijini yaxshilaydi.

Marketing strategiyasi nuqtai nazaridan ESG hisobotlari bir qator muhim funksiyalarni bajaradi. Birinchidan, u kompaniyaga barqaror rivojlanish tamoyillariga sodiqligini namoyish etish imkonini beruvchi kommunikatsiya vositasi hisoblanadi. Ikkinchidan, ESG ma'lumotlari brendni pozitsiyalash va uning raqobat ustunliklarini shakllantirishda qo'llaniladi. Uchinchidan, hisobotlar investitsiyalarni jalb qilishda muhim rol o'ynaydi, chunki xalqaro investorlar qaror qabul qilishda tobora ko'proq ESG mezonlariga tayanmoqda.

Bundan tashqari, ESG hisobotlari reputatsion xavflarni kamaytirishga hamda mahsulot yoki faoliyatning ekologikligi haqida asossiz yoki bo'rttirilgan tasavvurlarni (greenwashing) oldini olishga xizmat qiladi, chunki ular e'lon qilingan ekologik va ijtimoiy ko'rsatkichlarni tasdiqlashni talab etadi. Iqtisodiyotning raqamlashtirilishi sharoitida ESG ma'lumotlari keng foydalanuvchilar doirasiga ochiq bo'lib bormoqda, bu esa ularning marketing kommunikatsiyalaridagi ahamiyatini yanada oshiradi.

Biroq ESG hisobotlarini joriy etish bir qator qiyinchiliklar bilan bog'liq. Ularga quyidagilar kiradi:

- hisobot yuritishning yagona standartlari mavjud emasligi;
- ma'lumotlarni yig'ish va tahlil qilishning yuqori xarajatlari;
- ESG ko'rsatkichlarini korxonalar boshqaruv tizimiga integratsiya qilishning murakkabligi;
- barqaror rivojlanish sohasida yetarli kompetensiyalarning mavjud emasligi.

Shunday qilib, ESG hisobotlari nafaqat shaffoflikni ta'minlash vositasi, balki korxonalar marketing strategiyasining muhim elementi ham hisoblanadi. U ishonchni shakllantirishga, raqobatbardoshlikni mustahkamlashga va biznesning investitsion jozibadorligini oshirishga xizmat qiladi, bu esa ayniqsa yashil iqtisodiyotga o'tish sharoitida muhim ahamiyatga ega.

O'zbekiston uchun yashil marketingni rivojlantirish strategik ahamiyat kasb etadi. So'nggi yillarda davlat siyosati ekologik tashabbuslarni qo'llab-quvvatlash va barqaror rivojlanishni ta'minlashga yo'naltirilgan.

2-jadval. Yashil marketingni rivojlantirish omillari: muammolar va imkoniyatlar tahlili

Omil	Muammolar	Imkoniyatlar
Moliyaviy	Investitsiyalar yetishmasligi	ESG investitsiyalarining o'sishi
Xabardorlik	Past darajada	Qiziqishning ortishi
Davlat	Yetarli qo'llab-quvvatlash yo'q	Barqaror rivojlanish strategiyasi
Biznes	Yuqori xarajatlar	Eksport afzalliklari
Texnologiyalar	Cheklangan	Qayta tiklanuvchi energetikaning rivojlanishi

Asosiy xususiyatlar quyidagilardan iborat: “yashil” energetikaga bo'lgan qiziqishning ortib borishi; ekologik qurilishning rivojlanishi; aholining ekologik madaniyatini oshirish zarurati; korxonalar moliyaviy resurslarining cheklanganligi. Shu bilan birga, mamlakat yashil iqtisodiyotni rivojlantirish uchun, ayniqsa, energetika, qishloq xo'jaligi va qurilish sohalarida katta salohiyatga ega.

Ko'plab tadqiqotlarga qaramay, bir qator yechilmagan masalalar mavjud:

- O'zbekiston korxonalar darajasida empirik tadqiqotlarning yetishmasligi;
- mahalliy bozorlar uchun marketing modellari yetarli darajada ishlab chiqilmaganligi;
- green marketing kontekstida iste'molchilar xulq-atvori bo'yicha tadqiqotlarning cheklanganligi;
- raqamli texnologiyalar va ESG strategiyalarini integratsiya qilish zarurati.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Yakunida shuni ta'kidlash mumkinki, “yashil” texnologiyalarni joriy etish sharoitida korxonalar marketing strategiyasini shakllantirish zamonaviy iqtisodiyotning eng muhim va istiqbolli yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Ushbu yo'nalish marketing, ekologiya va barqaror rivojlanish konsepsiyalarining o'zaro integratsiyasi natijasida shakllanib, nafaqat iqtisodiy samaradorlikni, balki ijtimoiy va ekologik barqarorlikni ta'minlashga xizmat qiladi.

Birinchidan, ilmiy adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, yashil marketing nazariyasi klassik marketingdan evolyutsion rivojlanish natijasida vujudga kelgan bo'lib, uning asosida iste'molchilar ehtiyojlarini qondirish bilan birga, atrof-muhitga salbiy ta'sirni minimallashtirish g'oyasi yotadi. Zamonaviy yondashuvlarda esa bu konsepsiya yanada kengayib, barqaror iste'mol, ekologik ishonch va ijtimoiy mas'uliyat kabi tushunchalarni ham qamrab oladi. Natijada marketing endilikda faqat foyda olish vositasi emas, balki kompaniyaning uzoq muddatli barqaror rivojlanishini ta'minlovchi strategik instrumentga aylanmoqda.

Ikkinchidan, tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, yashil texnologiyalarni joriy etayotgan korxonalarda marketing strategiyasi an'anaviy 4P modeli asosida shakllansa-da, uning mazmuni tubdan o'zgaradi. Mahsulot ekologik hayotiy sikl asosida yaratiladi, narx shakllanishida “ekologik mukofot” inobatga olinadi, taqsimot jarayonlari uglerod izini kamaytirishga yo'naltiriladi, rag'batlantirish esa shaffof va ishonchli ekologik kommunikatsiyaga asoslanadi. Bu esa marketingning ijtimoiy-ekologik qiymat yaratish funksiyasini kuchaytiradi.

Uchinchidan, ekologik integratsiya darajasiga qarab korxonalar adaptiv, proaktiv va innovatsion strategiyalarni qo'llashi mumkinligi aniqlandi. Ayniqsa, innovatsion strategiyalar orqali yangi bozor segmentlarini shakllantirish va raqobat ustunligini qo'lga kiritish imkoniyati yuqori ekanligi tasdiqlandi. Shu bilan birga, yashil marketing strategiyalarining muvaffaqiyati ko'p jihatdan ekologik sertifikat, ESG hisobotlari, raqamli texnologiyalar va aylanma iqtisodiyot tamoyillarini samarali joriy etishga bog'liq.

To'rtinchidan, ekologik sertifikat va ESG hisobotlari korxonalar marketing strategiyasida muhim kommunikatsion va institutsional vosita sifatida namoyon bo'ladi. Ular iste'molchilar va investorlar o'rtasida ishonchni mustahkamlash, axborot assimetriyasini kamaytirish hamda kompaniyaning ekologik mas'uliyatini isbotlashga xizmat qiladi. Shu bilan birga, ushbu vositalar greenwashing xavfini kamaytirib, brendning uzoq muddatli reputatsiyasini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi.

Beshinchidan, rivojlanayotgan iqtisodiyotga ega mamlakatlar, xususan, O'zbekiston sharoitida yashil marketingni joriy etish o'ziga xos xususiyatlarga ega ekanligi aniqlandi. Asosiy muammolar sifatida moliyaviy resurslarning yetishmasligi, infratuzilmaning yetarli darajada rivojlanmaganligi, ekologik madaniyat va xabardorlikning pastligi hamda institutsional cheklovlar qayd etildi. Biroq mavjud imkoniyatlar — davlat siyosatining faollashuvi, qayta tiklanuvchi energetikaning rivojlanishi, ESG investitsiyalarining ortishi va eksport salohiyatining kengayishi — ushbu yo'nalishda ijobiy o'sish uchun mustahkam asos yaratmoqda.

Oldinchi, O'zbekistonda yashil iqtisodiyot va marketing yo'nalishidagi ilmiy tadqiqotlar hali shakllanish bosqichida bo'lib, bu sohada chuqur empirik tadqiqotlar o'tkazish zarurati mavjud. Ayniqsa, mahalliy korxonalar darajasida marketing strategiyalarini modellashtirish, iste'molchilar xulq-atvori o'rganish hamda raqamli texnologiyalar bilan integratsiyalashgan ESG yondashuvlarini ishlab chiqish dolzarb masalalardan hisoblanadi.

Yakuniy xulosa sifatida aytish mumkinki, yashil texnologiyalarni joriy etish sharoitida marketing strategiyasini shakllantirish korxonalar uchun nafaqat ekologik majburiyat, balki strategik raqobat ustunligini ta'minlovchi muhim omildir. Kelgusida ushbu yo'nalishning samarali rivojlanishi davlat, biznes va jamiyat o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish, moliyaviy va institutsional qo'llab-quvvatlashni kengaytirish hamda ekologik ong va madaniyatni oshirish bilan bevosita bog'liq bo'ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 11-sentyabrdagi "O'zbekiston — 2030" strategiyasi to'g'risida PF-158-son Farmoni. <https://lex.uz/ru/docs/-6600413>
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi "2022-2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida" PF-60-son Farmoni. <https://lex.uz/ru/docs/-5841063>
3. Маркетинг менеджмент / Ф. Котлер, К. Л. Келлер. — 15-е изд. — М. : Питер, 2016. — 816 с.
4. Экологический маркетинг / К. Питти. — Лондон : Pitman Publishing, 1995. — 320 с.
5. Новые правила зеленого маркетинга / Ж. Оттман. — Нью-Йорк : Routledge, 2017. — 288 с.
6. Полонский М. Дж. An Introduction to Green Marketing // Electronic Green Journal. — 1994. — № 2. — С. 1–10.
7. Transforming Our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development. — New York : United Nations, 2015. — 41 p.
8. International Organization for Standardization. ISO 14001: Environmental Management Systems — Requirements with Guidance for Use. — Geneva : ISO, 2015.
9. World Development Report 2023: Sustainable Development. — Washington, DC : World Bank, 2023.
10. Чен Ю-Шэн, Чанг Чин-Хсун. Greenwash and Green Trust: The Mediation Effects of Green Consumer Confusion // Journal of Business Ethics. — 2013. — Vol. 114, № 3. — P. 489–500. — DOI: 10.1007/s10551-012-1360-0.
11. Чен Ю-Шэн. The Drivers of Green Brand Equity // Journal of Business Ethics. — 2010. — Vol. 93, № 2. — P. 307–319. — DOI: 10.1007/s10551-009-0223-9.
12. Леониду К. Н., Фотиадис Т., Христодулу А. Internal Drivers and Performance Consequences of Small Firm Green Business Strategy // Journal of Business Ethics. — 2017. — Vol. 140, № 3. — P. 585–606. — DOI: 10.1007/s10551-015-2670.
13. Пападас К.-К., Авлонитис Г., Кардини Г. The Value of Green Marketing: An Organizational Perspective // Industrial Marketing Management. — 2017. — Vol. 80. — P. 1–12. — DOI: 10.1016/j.indmarman.2018.01.003.
14. Меҳнат иқтисодиёти / Қ. Х. Абдурахманов. — Тошкент : Iqtisodiyot, 2019. — 400 б.
15. Ганиева М. Зеленый маркетинг в малом бизнесе Узбекистана // Экономика и инновации. — 2021. — № 3. — С. 45–52.
16. Явмутов Д., Шарапова Н. Зеленая экономика как фактор устойчивого развития // Вестник экономики. — 2022. — № 2. — С. 60–67.
17. Нажмиддинов Й. Развитие зеленой экономики в Узбекистане // Экономический анализ. — 2023. — № 1. — С. 25–33.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2026. № 4

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

EI.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
